

Cursus Leren van Luther 2022-2023

Luther over de christelijke vrijheid

Voor wie zich wil verdiepen in geloofsvragen is er al een aantal jaren de cursus Leren van Luther.

Elk jaar met een ander thema. Dit jaar is het thema 'de christelijke vrijheid'. Luther zegt dat geloof de bron is van vrijheid, maar wat is geloof volgens hem (in ieder geval niet: het onderschrijven van een aantal leerstellingen). Wilt u zich daar eens in verdiepen, met elkaar over spreken en van theologen leren dan is deze cursus iets voor u.

Luther écht leren kennen waar het spannend wordt: dat is het doel van de cursus Leren van Luther. Want wij denken vrij te zijn, maar zijn we dat ook? Waar zit werkelijke vrijheid in? Luther heeft het over de vrijheid van de geest. Wat bedoelt hij?

Aanmelden en info:
www.lerenvanluther.nl

Protestantse theologie is niet te begrijpen zonder kennis van het gedachtengoed van de kerkhervormer Maarten Luther (1483-1546).

Het gedachtengoed van Luther heeft veel theologen geïnspireerd. In de cursus Leren van Luther wordt elk jaar op een andere wijze aandacht gegeven aan wat Luther en zijn theologie voor ons in onze tijd kan betekenen.

Deze cursus is voor deelnemers uit alle kerken en voor belangstellenden. In 14 plaatsen door het land wordt deze cursus aangeboden.

Over de Cursus

Luther over de christelijke vrijheid

Luther écht leren kennen waar het spannend wordt: dat is het doel van de cursus Leren van Luther. Want wij denken vrij te zijn, maar zijn we dat ook?

Waar zit werkelijke vrijheid in? Luther heeft het over de vrijheid van de geest. Wat bedoelt hij?

In het seizoen 2022-2023 lezen we delen uit Luthers beroemde verhandeling over de vrijheid van de christenmens.

Dat korte geschrift begint met een veel geciteerd, maar weinig begrepen aforisme (bondige uitspraak):

***Een christenmens is een volkomen vrij heer over allen
en niemands onderdaan.***

***Een christenmens is een volkomen dienstbare knecht van alles
en ieders onderdaan.***

Luther zegt dat geloof de bron is van vrijheid, maar wat is geloof volgens hem (in ieder geval niet: het onderschrijven van een aantal leerstellingen).

En waarom is christelijke vrijheid onherroepelijk verbonden met spontane christelijke dienstbaarheid?

In 'Over de christelijke vrijheid' (*De libertate christiana*) vinden we Luthers eerste samenhangende formuleringen over de betekenis van geloof (als reactie op Gods belofte) en over de relatie tussen christelijk vrijheid en christelijk ethiek.

In het seizoen 2022-2023 wordt voor de tiende keer de cursus Leren van Luther aangeboden.

Ooit begonnen als een korte leergang in enkele Lutherse gemeenten wordt deze cursus nu gegeven op veertien plaatsen in heel Nederland; van Groningen tot Eindhoven en van Amsterdam tot Zutphen.

De deelnemers zijn niet alleen van lutherse huize maar van alle achtergronden, allen met een belangstelling om zich aan de hand van teksten van Luther in vragen van het geloof te verdiepen.

Docenten/gespreksleiders:

1ste bijeenkomst: prof. dr. Markus Matthias

2de bijeenkomst: dr. Theo van Willigenburg of ds. André van der Stoel

3de bijeenkomst: ds. Willy Metzger

4de bijeenkomst: ds. Susanne Freytag of ds. Marlies Schulz

Over de Bijeenkomsten

I: Innerlijke vrijheid door aanvaarding van Gods genade

docent: prof. dr. Markus Matthias

Als Luther spreekt over de vrijheid van een christenmens, dan gaat het nadrukkelijk om innerlijke vrijheid. Die vrijheid ontstaat wanneer ons leven wordt 'rechtgezet' door Gods milde vergeving zodat we kunnen leven zoals God dat wil. Geloof bestaat dus in het aanvaarden en omarmen van het geschenk van Gods genade. Maar je kunt het geschenk van Gods vergeving pas echt als geschenk aannemen als je ziet hoezeer je dat geschenk nodig hebt, als je je dus bewust bent van het menselijk tekort.

II: Vrij boven alles uit in verbondenheid met Christus

docent: dr. Theo van Willigenburg
ds. André van der Stoel

Als je Gods belofte van vergeving aanvaardt doe je God recht: je accepteert wie God is (bron van oneindige liefde) en heiligt zo zijn naam. Door te geloven wordt je verbonden met Christus. Die verbinding met Christus begrijpt Luther aan de hand van twee metaforen: reiniging door Christus bloed (een cultisch metafoor) en unificatie (wij zijn met Christus verbonden als bruid en bruidegom). Dat huwelijk is overigens "niet slechts een gemeenschap, maar een weldadig gevecht" (we groeien met vallen en opstaan in die verbinding). Onze verbinding met Christus is dus tegelijk een opdracht tot navolging.

III: Bevrijd tot dienstbaarheid

docent: ds. Willy Metzger

Als we door Gods genade bevrijd worden van schuld en tekort worden we ook gemotiveerd om te groeien in dienstbaarheid aan Hem en aan elkaar. Niet dat we met goede werken iets zouden kunnen verdienen. We werken zoals Adam werkte in de hof: het zijn louter "vrije werken" uit de spontaniteit van de liefde. Gerechtigd door Gods genade doe je het goede spontaan en belangeloos, net zoals je belangeloos je dierbaren bijstaat. Als je goede werken doet uit noodzaak (om een gebod te gehoorzamen, om gerechtigd te worden) dan is hun vrije karakter weg.

IV: Spontaan leven voor de ander: dat is vrijheid!

docent: ds. Susanne Freytag
ds. Marlies Schultz

Hoe vul je de vrijheid in? Wat is het doel van je leven? Als je werkelijk vrij bent kun je doen wat je naaste goed doet. Hoe dien je de ander? Zoals Christus de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen en zich heeft ontleidigd zo stelt de vrije Christen de ander boven zichzelf. Immers: een christenmens leeft niet in zichzelf, maar in Christus en in zijn naaste; in Christus door het geloof (waardoor je boven jezelf kunt uitstijgen tot God), in de naaste door de liefde (waardoor je wilt knielen voor de ander). Zo leidt de geestelijke vrijheid tot in vrijheid geschonken naastenliefde.

LEREN VAN LUTHER 2022-2023

Start: eind september 2022

De cursus omvat vier middag- of avondbijeenkomsten van 1,5 uur.

Deelname kost slechts € 20,- per persoon.

Deelnemers hebben de beschikking over een zorgvuldig samengestelde reader (pdf of kopie) met een samenvatting van Luthers betoog en een selectie van paragrafen uit zijn geschrift.

Er is ook een gelegenheid om online deel te nemen.

De cursus gaat door bij minimaal acht deelnemers.

Over de Docenten

prof. dr. Markus Matthias

studeerde theologie en germanistiek in Göttingen, Tübingen, Jerusalem en Strasbourg, promoveerde in Erlangen (Habilitation in Halle a.S) en is sinds 2008 hoogleraar Lutherana aan de Protestantse Theologische Universiteit (nu gevestigd in Amsterdam en Groningen).

dr. Theo van Willigenburg

studeerde theologie en filosofie en promoveerde in Utrecht. Hij is emeritus hoogleraar wijsgerige ethiek en thans verbonden als onderzoeker aan de faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit. Daarnaast is hij cantor in de Lutherse Kerk van Apeldoorn.

ds. André van der Stoel

is predikant van de Evangelisch Lutherse Gemeente Amsterdam. Hij studeerde theologie aan de PThU in Kampen en Amsterdam. Na zijn studie heeft hij als predikant gewerkt in een pioniersproject in Amsterdam Zuidoost. Centrale vraag in zijn werkzaamheden is 'Wat is het goede nieuws in deze situatie?'

ds. Willy Metzger

is predikant van de Evangelisch-Lutherse Gemeente het Gooi in deeltijd. Hij studeerde theologie in Heidelberg en Amsterdam en kwam vanwege de studie theologie in 1987 naar Nederland. Naast zijn werk als predikant is hij in dienst van de Universiteit van Amsterdam, als consultant voor ICT in Onderwijs en Onderzoek.

ds. Susanne Freytag

was vanaf 1996 verbonden aan de Evangelisch-Lutherse gemeente Groningen. Vanaf september 2016 dient zij de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zuid-Nederland. Zij was vele jaren lid van de Evangelisch-Lutherse synode en van de generale synode.

ds. Marlies Schulz

heeft theologie gestudeerd in Hamburg en twee jaar de opleiding tot predikant. Door de Nordelbische Kirche werd zij gedetacheerd bij de Synodale Commissie in Nederland. Vanaf 1992 tot 2019 was zij predikant van de Evangelisch-Lutherse Gemeenten, achtereenvolgens in Den Bosch, Heudsen, Eindhoven en Breda. Nu is zij predikant van de PKN gemeente in Nuenen.

Over de Locaties

CURSUSLOCATIES	CONTACTPERSONEN
Groningen: Lutherse kerk Haddingestraat 23, 9711KC Groningen	dhr. Johanan Havinga info@johananhavinga.com
Leeuwarden: Lutherse kerk Nieuwe Oosterstraat 28-30, 8911KN Leeuwarden	mw. Elisabeth Huxdorff luthers@xs4all.nl 06-12783713
Zwolle: Lutherse kerk Koestraat 2-4, 8011 NK Zwolle (ingang via Potgietersingel, achterkant van de kerk)	ds. Margo Jonker margojonker@kpnplanet.nl 038-452 54 08 of 06-13525202
Dalfsen: Kerkelijk Zalencentrum 'De Overkant Kerkplein 22, 7721 AD Dalfsen	dhr. Frits Prins prins96@kpnmail.nl 0529-43 32 68
Zutphen: Lutherse kerk Beukerstraat 10, 7201 LD Zutphen (ingang Korte beukerstraat 15, achterkant van de kerk)	mw. Carry Nijland 7204S85@hetnet.nl 06-16898151
Arnhem: Oud-Katholieke kerk Adolf van Nieuwenaarlaan 3, 6824 AM Arnhem	mw. Didi de Mildt secretaris@luthersegemeentearnhem.nl 06-23000468
Eindhoven: Dommelhoeferkerk Dommelhoeferstraat 1A, 5613 EL Eindhoven	ds. Susanne Freytag ds.freytag@lutherszuidnederland.nl 06-439 552 83
Nijmegen: Diaconaal centrum 'de Haard' Groenestraat 170, 6531HW Nijmegen	mw. Lilo Dankbaar lilo.dankbaar@gmail.com 06-14559329
Ede: Lutherse Kerk Beukenlaan 12, 6711 NH Ede	dhr. Daan van Doorne scriba@elg-edel.nl 06-25005918
Culemborg: Lutherse kerk Achterstraat 2-4, 4101 BB Culemborg	mw. Marion van der Werf elg.culemborg@live.nl 06-18060236
Utrecht: Lutherse Kerk Hamburgerstraat 9, 3512 NN Utrecht	ds. Hetty Brederoo ds.jhbrederoo@gmail.com 06-43462636
't Gooi: Gemeente Centrum ELG Het Gooi Mecklenburglaan 52, 1404 BJ Bussum	ds. Willy Metzger predikant@elghetgooi.nl 035-692 02 41
Amsterdam: Oude Lutherse kerk Singel 411, 1012 WN Amsterdam (ingang Handboogstraat 4, achterzijde gebouw)	dr. Andreas Wöhle a.woehle@luthersamsterdam.nl 06-20195027 of mw. Petra Bosé jpbose.bose8@gmail.com 06-24784700
Den Haag: Lutherse Kerk Lutherse Burgwal 7-9, 2512 CB Den Haag	mw. Mascha de Haan lutherheraut@gmail.com 06-14853009

Rooster Leren van Luther 2022-2023

		1ste bijeenkomst	2de bijeenkomst	3de bijeenkomst	4de bijeenkomst
Den Haag	avond	20-sep	15-nov	29-nov	13-dec
Eindhoven	middag	27-sep	11-okt	25-okt	08-nov
Nijmegen	avond	27-sep	11-okt	25-okt	08-nov
't Gooi	avond	06-okt	20-okt	03-nov	17-nov
Ede	avond	11-okt	25-okt	15-nov	29-nov
Zutphen	middag	04-okt	08-nov	22-nov	06-dec
Arnhem	avond	04-okt	08-nov	22-nov	06-dec
Amsterdam	avond	01-nov	22-nov	13-dec	20-dec
Culemborg	avond	02-nov	16-nov	07-dec	04-jan
Groningen	middag	08-nov	29-nov	20-dec	17-jan
Leeuwarden	avond	08-nov	29-nov	20-dec	17-jan
Dalfsen	middag	15-nov	06-dec	10-jan	24-jan
Zwolle	avond	15-nov	06-dec	10-jan	24-jan
Utrecht	avond	22-nov	20-dec	17-jan	14-feb
Online	avond	13-nov	21-dec	18-jan	15-feb

Tenzij anders vermeld vindt de cursus plaats aan het begin van de avond van 19.30-21.00 uur.
De middagbijeenkomsten zijn van 14.30-16.00 uur.

Minimale deelname van de cursus op een locatie is 8 deelnemers.

Kosten cursus: € 20,- (inclusief reader die als pdf beschikbaar wordt gesteld)

Aanmelden voor de cursus

Wilt u zich aanmelden voor de cursus ga dan naar onze website en schrijf u in!
U mag zich ook inschrijven via een e-mail (of bel) naar de contactpersoon van de cursuslocatie waar u de cursus wilt volgen. Aanmelden voor de online (zoom) bijeenkomsten kan ook via: lerenvanluther@gmail.com.

Aanmelden en info:

www.lerenvanluther.nl